

Lieta C-244/24 [Kaduna]ⁱ

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 4. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Rechtbank Den Haag, tiesas sēdes vieta – Amsterdamā (Nīderlande)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 29. marts

Prasītājs:

P

Atbildētājs:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pamatlietas priekšmets

Prasība par atgriešanas lēmumu attiecībā uz Nigērijas valstspiederīgo ar pagaidu uzturēšanās atļauju Ukrainā, kurš, sākoties karam Ukrainā, bēga uz Nīderlandi.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Direktīvas 2008/115/EK (Atgriešanas direktīva) un lēmumu 2022/382 un 2023/2409, ar kuriem īsteno Direktīvu 2001/55/EK (Direktīva par pagaidu aizsardzību), interpretācija, lai noskaidrotu jautājumu, vai *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* [Tieslietu un drošības valsts sekretārs; turpmāk tekstā – “valsts sekretārs”] varēja pieņemt atgriešanas lēmumu par ārvalstnieku jau 2024. gada 7. februārī un vai ārvalstnieka pagaidu aizsardzība beidzās jau 2024. gada 4. martā.

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Atgriešanas direktīvas 6. pants ir jāinterpretē tā, ka tas nepieļauj atgriešanas lēmuma pieņemšanu brīdī, kurā ārvalstnieks vēl likumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā?

2. Vai, lai atbildētu uz iepriekšējo jautājumu, ir nozīme tam, vai atgriešanas lēmumā ir norādīts datums, kurā beidzas likumīgā uzturēšanās, ka šis datums ir drīzā nākotnē un, turklāt, ka atgriešanās lēmuma tiesiskās sekas iestājas tikai šajā, vēlākajā brīdī?

3. Vai Pagarināšanas lēmuma 1. punkts ir jāinterpretē tā, ka pagarināšana attiecas arī uz trešo valstu valstspiederīgo kategoriju, kuru dalībvalsts ar Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punkta fakultatīvo noteikumu jau ir iekļāvusi Direktīvas par pagaidu aizsardzību piemērošanas jomā, arī tad, ja dalībvalsts vēlāk nolemj vairs nepiešķirt pagaidu aizsardzību šai trešo valstu valstspiederīgo kategorijai?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Līgums par Eiropas Savienības darbību: 2., 4. un 77. pants.

LESD 25. protokols par kopīgas kompetences īstenošanu.

2007. gada 13. decembra līgumu noteikumu 18. deklarācija par kompetenču noteikšanu, kas pievienota Lisabonas Līguma pieņemšanās starpvaldību konferences nobeiguma aktam.

Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (Direktīva par pagaidu aizsardzību): 4., 5., 6. un 7. pants.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (Atgriešanas direktīva): 2. un 6. pants.

Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (turpmāk tekstā arī – “Īstenošanas lēmums”): 1., 2., 7. un 10. apsvēruma, kā arī 1. un 2. pants.

Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2409 (2023. gada 19. oktobris), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (turpmāk tekstā arī – “Pagarināšanas lēmums”): 7. apsvēruma un 1. pants.

Atbilstošā Tiesas judikatūra

Spriedums, 1982. gada 6. oktobris, *Cilfit* u.c., 283/81, EU:C:1982:335.

Tiesas priekšsēdētāja lēmums, 2008. gada 22. februāris, *Kozłowski*, C-66/08, nav publicēts, EU:C:2008:116.

Spriedums, 2013. gada 30. maijs, *Arslan*, C-534/11, EU:C:2013:343.

Spriedums, 2013. gada 10. septembris, G. un R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:553.

Spriedums, 2014. gada 11. decembris, *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2032.

Ģenerāladvokāta Špunara [*Szpunar*] secinājumi lietā Vācija/Padome, C-600/14, EU:C:2017:296.

Ģenerāladvokātes Šarpstones [*Sharpston*] secinājumi par atzinumu 2/15 (brīvās tirdzniecības nolīgums ar Singapūru), EU:C:2016:992.

Ģenerāladvokāta Mengoci [*Mengozzi*] secinājumi lietā *Gnandi* C-181/16, EU:C:2018:90.

Tiesas priekšsēdētāja lēmums, 2017. gada 15. februāris, *Jafari*, C-646/16, nav publicēts, EU:C:2017:138.

Tiesas priekšsēdētāja lēmums, 2017. gada 15. februāris, *Mengesteab*, C-670/16, nav publicēts, EU:C:2017:120.

Spriedums, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465.

Spriedums, 2021. gada 14. janvāris, TQ (nepilngadīgā bez pavadības atgriešana), C-441/19, EU:C:2021:9

Atbilstošās valsts tiesību normas

Vreemdelingenwet 2000 [2000. gada Ārvalstnieku likums, turpmāk tekstā – “Vw”]: 8. un 62a. pants.

Vreemdelingenbesluit 2000 [2000. gada Lēmums par ārvalstniekiem]: 3.1.a pants.

Voorschrift Vreemdelingen 2000 [2000. gada Noteikumi par ārvalstniekiem, turpmāk tekstā – “VV”]: 3.9.a pants.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājs ir dzimis 1994. gadā un ir Nigērijas valstspiederīgais. Viņam Ukrainā bija uzturēšanās tiesības ar noteiktu termiņu, kas bija spēkā līdz 2023. gada 31. janvārim. Pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā 2022. gada 24. februārī viņš aizbēga uz Nīderlandi.
- 2 Sakarā ar iebrukumu Padome Īstenošanas lēmuma 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko īsteno Direktīvu 2001/55/EK, 2. pantā noteica, ka Ukrainas valstspiederīgajiem, bezvalstniekiem un citu valstu, izņemot Ukrainu, valstspiederīgajiem, kuri Ukrainā pirms 2022. gada 24. februāra saņēma starptautisko aizsardzību vai līdzvērtīgu valsts aizsardzību, kā arī bezvalstniekiem un citu trešo valstu, izņemot Ukrainu, valstspiederīgajiem ar derīgu patstāvīgās uzturēšanās atļauju, kuri nevar drošos un ilglaicīgos apstākļos atgriezties savā izcelsmes valstī, saskaņā ar Direktīvu ir jāpiešķir pagaidu aizsardzība. Prasītājs nepieder pie tām personu kategorijām, kurām saskaņā ar Īstenošanas lēmumu ir jāpiešķir pagaidu aizsardzība.
- 3 Transponējot direktīvu Nīderlandes tiesībās, Nīderlande izmantoja direktīvas 7. pantā un Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punktā piedāvāto iespēju piemērot Īstenošanas lēmumu arī citām personām, it īpaši bezvalstniekiem un citu trešo valstu, ne tikai Ukrainas, valstspiederīgajiem, kuri pirms 2022. gada 24. februāra likumīgi uzturējās Ukrainā un kuri nevar atgriezties izcelsmes valstī vai izcelsmes reģionā drošos un ilglaicīgos apstākļos (drošas izcelsmes valsts pārbaude). Valsts sekretārs savā 2022. gada 30. marta vēstulē otrajai palātai paskaidroja, ka viņš plāno brīvi piemērot šo direktīvu, kā arī izmantot šo iespēju, lai paplašinātu pagaidu aizsardzību attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem 2022. gada 23. februārī bija pagaidu uzturēšanās atļauja Ukrainā (turpmāk tekstā arī – “fakultatīvā kategorija”) un šai kategorijai neveiktu pārbaudi par drošu izcelsmes valsti.
- 4 Vēlāk 2022. gada 18. jūlija vēstulē otrajai palātai valsts sekretārs norādīja, ka pagaidu aizsardzība fakultatīvajai kategorijai tiek izbeigta 2022. gada 19. jūlijā. Kategorijā iekļautajiem cilvēkiem, kuri tobrīd jau saņēma pagaidu aizsardzību, pagaidu aizsardzība tiek izbeigta 2023. gada 4. martā. 2023. gada 10. februāra vēstulē otrajai palātai valsts sekretārs pagarināja pagaidu aizsardzību fakultatīvajai kategorijai līdz 2023. gada 4. septembrim. Tāpēc fakultatīvā kategorija tika ierobežota ar bezvalstniekiem un trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem 2022. gada 23. februārī bija derīga pagaidu uzturēšanās atļauja Ukrainā un kuri pirms 2022. gada 19. jūlija reģistrējās Nīderlandes Iedzīvotāju reģistrā.
- 5 2022. gada 17. augustā valsts sekretārs veica grozījumus VV un iekļāva tajā jaunu noteikumu – 3.9.a pantu. Ar grozījumiem valsts sekretārs vēlējās šajā regulējumā ietvert 4. punktā minēto otrajai palātai adresēto vēstulu saturu.
- 6 Prasītājs 2022. gada 1. jūnijā reģistrējās Iedzīvotāju reģistrā un līdz ar to uz viņu attiecas Direktīvā par pagaidu aizsardzību noteiktā aizsardzība. Valsts sekretārs

saskaņā ar 2022. gada 30. marta vēstuli otrajai palātai nepārbaudīja, vai prasītājs var atgriezties Nigērijā drošos un ilglaičīgos apstākļos.

- 7 2023. gada 24. augustā valsts sekretārs nolēma no 2023. gada 4. septembra izbeigt prasītāja pagaidu aizsardzību saskaņā ar Direktīvu par pagaidu aizsardzību.
- 8 Ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2023/2409 (2023. gada 19. oktobris) Padome par vienu gadu līdz 2025. gada 4. martam pagarināja pagaidu aizsardzību attiecīgajām pārvietotajām personām.
- 9 Valsts sekretārs atsauca savu 2023. gada 24. augusta paziņojumu pēc tam, kad *Raad van State* [Valsts padomes] Administratīvo strīdu nodaļa (turpmāk tekstā – “nodaļa”) 2024. gada 17. janvārī līdzīgas lietas apelācijas tiesvedībā (ECLI:NL:RVS:2024:32) nolēma, ka valsts sekretārs nevar izbeigt fakultatīvās kategorijas pagaidu aizsardzību 2023. gada 4. septembrī. Nodaļa šajā spriedumā arī konstatēja, ka fakultatīvās kategorijas pagaidu aizsardzība *ipso iure* beidzas 2024. gada 4. martā. Valsts sekretārs to paziņoja prasītājam 2024. gada 24. janvāra vēstulē.
- 10 Ar 2024. gada 7. februāra paziņojumu valsts sekretārs pieņēma atgriešanas lēmumu. Šajā lēmumā viņš norādīja uz nodaļas 2024. gada 17. janvāra spriedumu, no kura izriet, ka prasītāja likumīgā uzturēšanās *ipso iure* beidzas 2024. gada 4. martā. Prasītājam ir jāatstāj Eiropas Savienības teritorija, un tam tiek dots četru nedēļu laika posms.
- 11 Prasītājs par šo atgriešanas lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 12 Prasītājs norādīja, ka atgriešanas lēmums esot pieņemts pārāgri. Turklāt atgriešanas lēmums esot nelikumīgs, jo trešo valstu valstspiederīgo, kas ir prasītājs, pagaidu aizsardzība jebkurā gadījumā turpinās līdz 2025. gada 4. martam. Savas uzturēšanās tiesības prasītājs tieši pamato ar Savienības tiesību piemērošanu. Tā kā viņš jau piederēja pie tām personām, kurām tika piemērota Direktīva par pagaidu aizsardzību, uz viņu attiecoties arī 2023. gada 19. oktobra Pagarināšanas lēmumā noteiktais pagaidu aizsardzības pagarinājums. Nodaļas 2024. gada 17. janvāra spriedums balstoties uz Direktīvas par pagaidu aizsardzību noteikumu nepareizu interpretāciju. Tā kā viņš vēl saņem pagaidu aizsardzību, atgriešanas lēmumu nevar pieņemt.
- 13 Valsts sekretārs iesniedzējtiesai norādīja, ka pagaidu aizsardzība *ipso iure* esot beigusies 2024. gada 4. martā, kas esot plaši pamatots nodaļas spriedumā. Prasītāja argumenti lielā mērā sakrīt ar nodaļā sniegtajiem argumentiem.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

1. un 2. jautājums: *Vai atgriešanas lēmums tika pieņemts pāragri?*

- 14 Valsts sekretārs paziņojumu pieņēma 2024. gada 7. februārī, lai gan prasītājs tobrīd vēl uzturējās likumīgi saskaņā ar Direktīvu par pagaidu aizsardzību. *Rechtbank* [Pirmās instances tiesa] uzskata, ka atbilde uz jautājumu, vai paziņojums tāpēc ir pāragrs, nav tik acīmredzama, ka par to nebūtu pamatotu šaubu.
- 15 Atgriešanas direktīvas 2008/115 2. panta 1. punktā ir noteikts, ka tā attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā. Atgriešanas direktīvas 6. panta 1. punktā (kurš Nīderlandē ir transponēts Vw 62.a panta 1. punktā) ir noteikts, ka atgriešanas lēmums tiek pieņemts, ja trešās valsts valstspiederīgais nelikumīgi uzturas teritorijā. Šī panta 6. punktā ir paredzēts, ka šī direktīva neaizliedz dalībvalstīm ar vienu lēmumu vai aktu pieņemt lēmumu par likumīgas uzturēšanās izbeigšanu un atgriešanas lēmumu. Šķiet, ka šajos pantos ir paredzēts priekšnosacījums, ka nelikumīgā uzturēšanās ir jākonstatē vēlākais atgriešanas lēmuma pieņemšanas brīdī. Ņemot vērā iepriekš minēto, varētu uzskatīt, ka atgriešanas lēmumu nevar pieņemt, kamēr nav konstatēta nelikumīga uzturēšanās.
- 16 *Rechtbank* rod atbalstu šādai interpretācijai sprieduma *Gnandi* 59. punktā, kurā tika konstatēts, ka atgriešanas lēmumu var pieņemt uzreiz pēc (internacionālās aizsardzības pieprasījuma) noraidījuma vai kopā ar to ar vienu administratīvo aktu. Ģenerāladvokāts Mengoci savos secinājumos šajā lietā ieņem tādu pašu nostāju. 49. punktā viņš skaidri norāda, ka trešo valstu valstspiederīgie, kas neuzturas nelikumīgi un uz kuriem neattiecas kāds no izņēmumiem, principā ir izslēgti no direktīvā paredzētajām procedūrām, kamēr ir izslēgšanas iemesli. Arī spriedums *Arslan*, kuru ģenerāladvokāts vairākkārt piemin, šķiet, norāda tajā pašā virzienā. No šī sprieduma 48. un 49. punkta var secināt, ka Atgriešanas direktīva nav piemērojama trešās valsts valstspiederīgajam, kamēr viņš vēl likumīgi uzturas teritorijā.
- 17 Līdz ar to vairāki fakti liecina par to, ka valsts sekretāram nebija tiesību pieņemt atgriešanas lēmumu jau 2024. gada 7. februārī, jo prasītāja uzturēšanās tobrīd vēl bija likumīga. Līdz ar to tas varētu būt pāragri pieņemts lēmums.
- 18 Tomēr bija pamatoti iemesli lēmumu par prasītāja atgriešanu pieņemt šādā veidā. 2024. gada 17. janvāra spriedumā nodaļa ne tikai konstatēja, ka uzturēšanās saskaņā ar Direktīvu par pagaidu aizsardzību saskaņā ar tiesību aktiem beidzas 2024. gada 4. martā, bet arī nolēma, ka valsts sekretāram ir jānosaka tas, kādā veidā viņš to paziņo attiecīgajiem ārvalstniekiem. Ņemot vērā tiesību aizsardzību, valsts sekretārs pēc tam nosūtīja informatīvu vēstuli fakultatīvajai kategorijai un nolēma pieņemt atgriešanas lēmumus divos posmos – 2024. gada 7. februārī un 23. februārī. Tā ārvalstnieki tiktu agrāk informēti par likumīgās uzturēšanās izbeigšanās sekām un viņiem būtu nedaudz vairāk laika iespējamu pārsūdzību

iesniegšanai. Fakts, ka atgriešanas lēmums tika pieņemts dažas nedēļas pirms brīža, kurā pēc valsts sekretāra uzskatiem beidzas likumīgā uzturēšanās, kā uzskata *Rechtbank*, var būt lietderīgs, jo dalībvalstij ārvalstnieks ir jāizraida pēc iespējas ātrāk, kā izriet no sprieduma TQ 79. un 80. punkta.

- 19 Turklāt no atgriešanas lēmuma izriet, ka tā sekas iestājas tikai tad, kad ir beigusies likumīga uzturēšanās. Lēmumā nepārprotami ir norādīts, ka prasītājs no 2024. gada 5. marta Nīderlandē neuzturas likumīgi un ka laika posms izceļošanai sākas tikai no šī brīža. No tā brīža ir piemērojama Atgriešanas direktīva. No otras puses, iespējamās pārsūdzības ir jāiesniedz četru nedēļu laikā pēc lēmuma datuma un nevis četru nedēļu laikā pēc 2024. gada 4. marta.

3. jautājums: Vai pagaidu aizsardzība ipso iure beidzās 2024. gada 4. martā?

- 20 Valsts sekretārs uzskata, ka pagaidu aizsardzība saskaņā ar Direktīvu par pagaidu aizsardzību *ipso iure* beidzās 2024. gada 4. martā. Šajā saistībā viņš norāda uz nodaļas 2024. gada 17. janvāra spriedumu.
- 21 Šajā spriedumā nodaļa pamato savu lēmumu, kā norādīts tālāk. Nīderlandē sākumā nolēma Direktīvu par pagaidu aizsardzību piemērot plaši. Šī iemesla dēļ Nīderlande piemēroja Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punkta fakultatīvo noteikumu, lai pagaidu aizsardzību sniegtu arī fakultatīvajai kategorijai. Direktīva par pagaidu aizsardzību uz šo kategoriju attiecas pilnā apmērā. Tāpēc aizsardzības ilgums ir jānosaka, pamatojoties uz šīs direktīvas 4. pantu. Pagaidu aizsardzības ilgumu nedrīkst jebkurā brīdī izbeigt ar valsts tiesību aktiem. No direktīvas 4. panta sistemātikas izriet, ka pagaidu aizsardzību šai kategorijai nevarētu izbeigt 2023. gada 4. septembrī. Šī panta 1. punkta formulējums nesniedz pamatu pieņemumam, ka fakultatīvās kategorijas pagaidu aizsardzību varētu vērtēt citādāk nekā citu pārvietoto personu kategoriju, kas saņem pagaidu aizsardzību. Nodaļa šajā sakarā uzskata par izšķirošu to, ka saskaņā ar Direktīvu par pagaidu aizsardzību automātiski pagarinātā aizsardzība neparedz atsevišķu novērtējumu.
- 22 Nodaļa uzskata, ka pagaidu aizsardzības pagarināšanas no 2024. gada 4. marta līdz 2025. gada 4. martam gadījumā ir citādāk. 4. panta pirmie divi punkti attiecas uz dažādām situācijām. Pirmajā punktā tiek regulēts sākotnējais ilgums un tā automātiska pagarināšana. Šī situācija ir ietverta Īstenošanas lēmumā.
- 23 Otrais punkts attiecas uz jaunu situāciju, kurā Padome, ņemot vērā Komisijas priekšlikumu, no jauna pārbauda, vai vēl ir iemesli pagaidu aizsardzības nodrošināšanai. Tas attiecbā uz personām, kas pārvietotas no Ukrainas, esot konstatēts Pagarināšanas lēmumā. No Pagarināšanas lēmuma nodaļa izsecina, ka pagarināšana attiecas uz citiem saņēmējiem tikai tiktāl, ciktāl dalībvalstis šajā brīdī vēl piemēroja fakultatīvo noteikumu. Nīderlandē to nepiemēroja: kopš 2022. gada 19. jūlija Nīderlande vairs nesniedza pagaidu aizsardzību saskaņā ar fakultatīvo noteikumu citiem trešo valstu, izņemot Ukrainas, valstspiederīgajiem, kuri šajā brīdī vēl nebija reģistrējušies Iedzīvotāju reģistrā. Tāpēc fakultatīvās kategorijas pagaidu aizsardzība *ipso iure* beidzas 2024. gada 4. martā. Nodaļa

norāda uz Pagarināšanas lēmuma 1. pantu, saskaņā ar kuru pagaidu aizsardzība no Ukrainas pārvietotajām personām saskaņā ar Īstenošanas lēmuma 2. pantu tiek pagarināta par vienu gadu līdz 2025. gada 4. martam. Tā kā Pagarināšanas lēmums ir datēts pēc 2022. gada 19. jūlija, šī lēmuma 1. pants un tajā paredzētais pagarinājums līdz 2025. gada 4. martam netiktu piemērots attiecībā uz fakultatīvo kategoriju. Nodaļa rod atbalstu iepriekš norādītajai interpretācijai Komisijas 2023. gada 19. septembra priekšlikumā par pagarināšanas lēmumu¹. Šī priekšlikuma pamatojumā, it īpaši 2. zemspējas piezīmē, netiek pieminēts Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punkta fakultatīvais noteikums. No tā nodaļa izsecina, ka Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punkts attiecas uz Pagarināšanas lēmumu tikai tiktāl, ciktāl dalībvalstis to piemēroja brīdī, kad Padome pieņēma Pagarināšanas lēmumu.

- 24 *Rechtbank* uzskata, ka ir iespējamas pamatotas šaubas par to, vai nodaļa ir atbilstoši interpretējusi Savienības tiesības.
- 25 Principā spēkā ir noteikums, ka ja Eiropas Savienībai un dalībvalstīm ir dalīta kompetence kādā konkrētā jomā, dalībvalstis vairs nevar īstenot savu kompetenci šajā jomā, tiklīdz Eiropas Savienība īsteno savu kompetenci. Tas izriet no LESD 2. panta 2. punkta, LESD 25. protokola par kopīgas kompetences īstenošanu un 18. deklarācijas par kompetenču noteikšanu. Savos secinājumos lietā Vācija/Padome ģenerālvokāts Špunars konstatē, ka dalībvalstis vairs nevar rīkoties, ja un ciktāl Eiropas Savienība īsteno savas likumdošanas pilnvaras un pieņem saistošus tiesību aktus kādā jomā. Atzinuma procedūrā 2/15 savu secinājumu 61. punktā ģenerālvokāte Šarpstone šīs “tiesības uz jomas pārņemšanu” paskaidro šādi: “katru kompetenci, kas ir īstenota dalītā jomā, īsteno *vai nu* Eiropas Savienība, *vai nu* dalībvalstis. Tā nevar tikt ieslodzīta starp šīm abām”. No LESD 4. panta 2. punkta j) apakšpunkta un 77. panta izriet, ka patvēruma un imigrācija ir dalītu kompetenču joma. Tas nozīmē, ka dalībvalstis vairs nevar regulēt noteiktu patvēruma un imigrācijas aspektu, ja Eiropas Savienība īsteno savu kompetenci šajā jomā.
- 26 Ņemot vērā šo kompetenču sadalījumu, *Rechtbank* nespēj atbalstīt nodaļas veikto nošķiršanu starp fakultatīvo kategoriju un citām kategorijām attiecībā uz pagaidu aizsardzības ilgumu. Nīderlande piemēroja Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punkta fakultatīvo noteikumu trešo valstu valstspiederīgajiem ar pagaidu uzturēšanās atļauju Ukrainā, kas iecerēja pirms 2022. gada 19. jūlija. Prasītājs pieder pie šīs kategorijas. Līdz ar to kategorija saskaņā ar direktīvas par pagaidu aizsardzību 7. pantu pilnībā ietilpst tās piemērošanas jomā. Direktīvas 7. panta formulējums to skaidri atspoguļo, jo tajā ir norādīts, ka runa ir par pagaidu aizsardzību “saskaņā ar šo direktīvu”.
- 27 Šis formulējums nebija ietverts sākotnējā priekšlikumā, bet tika pievienots vēlāk pēc Eiropas Parlamenta ierosinājuma ar šādu paskaidrojumu: “*other categories of*

¹ Priekšlikums Padomes īstenošanas lēmumam, ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (KOM [2023] 546/galīgā versija)

persons who are offered temporary protection by the Member States should be subject to the same rules as those coming under European legislation"². Šis papildinājums tika veikts pēc diskusijas par priekšlikumu, kurā Vācijas delegācija jautāja, vai pārējie direktīvas noteikumi, tostarp noteikumi par ilgumu, tiks piemēroti, ja dalībvalstis īsteno direktīvas 7. pantu. Īrijas delegācija vēlējās papildināt šo noteikumu tā, ka šādā gadījumā tiek piemēroti valsts tiesību akti³. Padome panāca vienošanos⁴, kurā netika ietverts Īrijas priekšlikums, bet 7. panta formulējums tika papildināts ar frāzi "saskaņā ar šo direktīvu".

- 28 *Rechtbank* Direktīvas par pagaidu aizsardzību 7. pantu saprot tā, ka aizsardzībai, kuru dalībvalstis saskaņā ar šo noteikumu var sniegt pārvietoto personu papildu kategorijām, ir jābūt saskaņā ar pārējiem direktīvas noteikumiem, tostarp noteikumiem par aizsardzības ilgumu. Tas nozīmē, ka direktīvas par pagaidu aizsardzību 4. un 6. pants kategoriski un stingri nosaka tās ilgumu un iespēju to izbeigt arī personu kategorijām, kurām dalībvalstis saskaņā ar fakultatīvo noteikumu piešķir šādu aizsardzību. Ja dalībvalstis saskaņā ar direktīvas fakultatīvo noteikumu ir piešķirušas pagaidu aizsardzību, tad tā var beigties tikai tad, kad ir sasniegts maksimālais ilgums, vai arī agrāk, ja Padome nolemj to izbeigt. Arī attiecībā uz šo saņēmēju kategoriju dalībvalstīm nav autonomu pilnvaru atsaukt lēmumus par pagaidu aizsardzības piešķiršanu saskaņā ar fakultatīvo noteikumu. Savienības likumdevējs ir izmantojis tiesības noteikt aizsardzības ilgumu visiem, kas saņem aizsardzību, pamatojoties uz direktīvu par pagaidu aizsardzību.
- 29 *Rechtbank* neredz pamatu pieņēmumam, ka Padomes lēmums pagarināt pagaidu aizsardzību līdz 2025. gada 4. marta to mainīs. Arī Pagarināšanas lēmumā netiek nošķirtas dažādās kategorijas. Balstoties uz formulējumu, tā 1. pants attiecas uz pagaidu aizsardzību no Ukrainas pārvietotajām personām saskaņā ar Īstenošanas lēmuma 2. pantu. Pie tām pieder arī šo noteikumu 3. punktā minētā fakultatīvā kategorija. Tāpēc uz kategoriju, kura saskaņā ar fakultatīvo noteikumu ietilpst Direktīvas par pagaidu aizsardzību piemērošanas jomā, attiecas arī Pagarināšanas lēmums.
- 30 Nodaļas veiktā Īstenošanas lēmuma 2. pantā dažādo minēto kategoriju nošķiršana ir ļoti grūti saskaņojama ar iepriekš minēto. Turklāt šķiet, ka šī nošķiršana ir pretrunā ar 27. punktā iezīmēto pārņemšanas regulējumu saskaņā ar kuru dalībvalsts konkrētā jomā nedrīkst īstent kompetences, ciktāl un kamēr to dara Eiropas Savienība. Tā kā Eiropas Savienība īstenoja savu kompetenci noteikt pagaidu aizsardzības ilgumu, ir skaidrs, ka valsts sekretārs, piemērojot fakultatīvo

² *Report on the proposal for a Council Directive on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof*, 2001. gada 28. februāris (A5-0077/2001).

³ Padomes dokuments 6128/01 (ASILE 15), 2001. gada 16. februāris.

⁴ Padomes dokuments 8964/01 (ASILE 28), 2001. gada 18. maijs.

noteikumu, kas nav obligāts, un atsakoties no drošas izcelsmes valsts pārbaudes, nav tiesīgs pieņemt noteikumus par pagaidu aizsardzības ilgumu, kas atšķiras no direktīvas noteikumiem. Iepriekš norādītā interpretācija ir saskaņā ar Komisijas pamatojumu attiecībā uz Pagarināšanas lēmuma priekšlikumu, saskaņā ar kuru Direktīvai par pagaidu aizsardzību ir jānodrošina, ka uz cilvēkiem, kuri Pagarināšanas lēmuma brīdī Eiropas Savienībā bija atraduši patvērumu, attiecas tie paši standarti un vienādas tiesības (skat. priekšlikuma 5. lpp.). Ar to, šķiet, nesaskan tas, ka direktīvā noteiktais pagaidu aizsardzības ilgums dažādām pārvietoto personu kategorijām ir atšķirīgs.

- 31 *Rechtbank* ir vēl citas šaubas par to, kā nodaļa ir interpretējusi Direktīvas par pagaidu aizsardzību noteikumus. Savā spriedumā tā norāda, ka starp Direktīvas par pagaidu aizsardzību 4. panta pirmo un otro punktu ir būtiska atšķirība: pirmais punkts attiecas uz automātisku pagarināšanu un tāpēc nav nepieciešama atsevišķa novērtēšana, bet otrais punkts (pagarināšana pēc attiecīga Padomes lēmuma) noteikti pieprasa jaunu novērtējumu. *Rechtbank* nespēj saprast, kāpēc no apstākļa, ka saskaņā ar 4. panta 2. punktu piešķirtās pagaidu aizsardzības papildu pagarināšanai ir nepieciešams Padomes lēmums, ir jāizsecina, ka dalībvalstīm ir jāveic arī jauns saņēmēju novērtējums. Šķiet, ka tas drīzāk atbilst šī panta un Pagarināšanas lēmuma 1. panta formulējumam, ka tikai Padome lemj par to, vai būtu jāpagarina aizsardzība kategorijai, kura šajā brīdī jau saņem aizsardzību, t.i. ieskaitot personu kategoriju, kuru Nīderlande saskaņā ar fakultatīvo noteikumu ir ietvērusi Direktīvas par pagaidu aizsardzību piemērošanas jomā.
- 32 *Rechtbank* neredz pamatu konstatējumam, ka dalībvalstis iepriekš minētajā situācijā ir tiesīgas mainīt saņēmēju loku. Situācija nav mainījies ne kategorijai, uz kuru Direktīvas par pagaidu aizsardzību aizsardzība attiecas fakultatīvā noteikuma dēļ, ne arī kategorijai, uz kuru šī direktīva attiecas tieši. Valsts sekretārs 2022. gada 19. martā plaši piemēroja fakultatīvo noteikumu un šajā saistībā brīvprātīgi atteicās no drošas izcelsmes valsts pārbaudes. Tāpēc ir skaidrs, ka tam ir jāuzņemas šīs kategorijas uzņemšanas sekas. Priekšlikuma Pagarināšanas lēmumam pamatojumā ir norādīts, ka lēmums paredz pagaidu aizsardzības pagarināšanu par vienu gadu konkrētai personu kategorijai, uz kuru aizsardzība jau attiecas (5. lpp.). Tajā ietilpst prasītājs un pārējās fakultatīvās kategorijas personas.
- 33 Arī norāde uz 2. zemsvītras piezīmi priekšlikumā par Pagarināšanas lēmumu, ko nodaļa ietvēra savā 2024. gada 17. janvāra spriedumā, nepārliecina *Rechtbank*. Šajā zemsvītras piezīmē netiek pieminēts Īstenošanas lēmuma 2. panta 3. punkts. No tā nodaļa izsecina, ka šis pants ir nozīmīgs Pagarināšanas lēmumam tikai tiktāl, ciktāl dalībvalstis to piemēroja brīdī, kad Padome pieņēma pagarināšanas lēmumu. Drīzāk ir skaidrs, ka Komisija nepieminēja 2. panta 3. punktu tāpēc, ka tas tikai norāda uz personu kategoriju, kurai Padome vispār izveidoja pagaidu aizsardzību. Fakultatīvā noteikuma mērķis ir kategorijas, kuras izstrādājušas dalībvalstis, t.i. Nīderlandes gadījumā trešo valstu valstspiederīgie ar pagaidu uzturēšanās tiesībām Ukrainā, kuri ieceļoja pirms 2022. gada 19. jūlija.

- 34 *Rechtbank* uzskata, ka ir pietiekams pamats pieņemumam, ka, atbilstoši interpretējot Savienības tiesības, arī kategorija, kura, piemērojot fakultatīvo noteikumu, tika ietverta Direktīvas par pagaidu aizsardzību piemērošanas jomā, ir ietverta Pagarināšanas lēmumā un ka tai līdz ar to līdz 2025. gada 4. martam ir tiesības uz pagaidu aizsardzību saskaņā ar direktīvu. Tomēr nodaļas 2024. gada 17. janvāra spriedums nosaka citādi.

Lūgums piemērot paātrināto tiesvedību

- 35 Paredzams, ka normālā tiesvedībā uz prejudiciālajiem jautājumiem nevarēs sniegt atbildes pirms pagaidu aizsardzības maksimālā ilguma beigām. Tāpēc *Rechtbank* lūdzu Tiesu lietai piemērot paātrināto tiesvedību. *Rechtbank* uzskata, ka lietas apstākļi prasa to izskatīt īsā termiņā Tiesas Reglamenta 105. panta 1. punkta izpratnē. Ilgāka neziņa par tiesvedības rezultātu varētu ietekmēt ar direktīvu par pagaidu aizsardzību radītās pagaidu aizsardzības sistēmas darbību. Tāpēc *Rechtbank* norāda uz Tiesas priekšsēdētāja lēmumiem lietās *Mengesteab, Kozłowski un Jafari*.

DARBA VERSIJA